

JURAJ ČERVENÁK

ŽELEZNÝ
POLMESIAC

DOBRODRUŽSTVÁ KAPITÁNA BÁTHORYHO 4

Železný polmesiac

Juraj
ČERVENÁK

**Železný
polmesiac**

**DOBRODRUŽSTVÁ
KAPITÁNA BÁTHORYHO**

4

slovar

HORNÉ UHORSKO

ÚJVÁR - NOVÉ ZÁMKY

Nitra

Zitava

● STARÝ MLYN

Aron

Spel

Novohradské vrchy

PARKÁN

Turecký palánok ● ●

● OSTRIHOM

● KOMÁRNO

Dunaj

Text © Juraj Červenák 2015
Ilustrácia © Michal Ivan 2015
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2015

ISBN 978-80-556-1331-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho súhlasu vydavateľa.

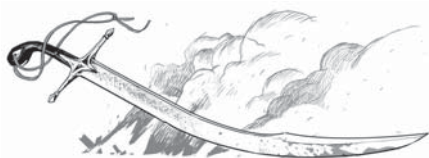
Na týchto stránkach vydané je svedectvo o príhodách neuveriteľných, útrapách brozitánskych i skutkoch udatných, ktoré podstúpil a vykonal slovutný rytier a oficer armády Jeho Veličenstva cisára Leopolda I., kapitán Kornélius Báthory.

Predkladáme ctenému čitateľovi dobrodružstvá v krajoch cudzích i tuzemských, súboje s nepriateľmi pozemskými i pekelnými, bojnosť stretnutí tajomných, zrád mrzkých a ukrutností pohanských. Bokom však nezostanú ani vzplanutia ľúbostné či družnosť mužná, ktorá v nebezpečenstvách nejednému kresťanovi život zachráni.

Toto je zväzok štvrtý, v ktorom náš hrdina s verným kozáckym druhom po boku konečne nájde strateného syna. Spolu s ním vyslobodí z paprčí lotrovských pôvabnú zemianku a prisľúbi jej bezpečný návrat domov. Osudy všetkých však pretne vojna. Nesmierne vojsko podlých pohanov sa valí cez Dunaj a ohrozuje nielen pevnosti bornouhorské, ale aj celý dobrý svet kresťanský. Báthory stojí pred nelahkou voľbou. Uprednostní svoju rodinu alebo obranu vlasti? Čítaj a žasni, ctený čitateľ, akých hrôz bol kapitán svedkom a koľkokrát mu všemohúci Boh zachránil život v bojoch divokých.

Hlava prvá,

v ktorej sa mladý zbojník dostane do sporu s kumpánmi. Ako inak, príčinou je žena. Situácia sa následne riadi porekadlom „z blata do kaluže“, pričom kaluž nabradí poriadna kopa bnoja.

Bohatým sa brať neodvážili, nuž chudobným nemali čo dávať. Niežeby čosi také zamýšľali.

Okrádali hlavne furmanov na odľahlých cestách, honcov smerujúcich s čriedami na dobytčí trh, potulných remeselníkov, židovských podomových obchodníkov, sedliakov na lazoch. Vždy si dávali pozor, aby vyhliadnutá obeť nemala za pásom pištoľ či šablu pri boku, nieto ozbrojený sprievod. Nestáli o krviprelievanie.

Napriek tomu sa to bez rozbitých hláv, vyrazených zubov a sem-tam nejakej zlomeniny nezaobišlo. A keďže boli mladí a horkokrvní, občas sa pritrafila natrhnutá sukňa či spodnička.

Napokon toho mali na rováši toľko, že sa ani nemuseli dopustiť poriadnej zbojnickej lotroviny, ozbívania veľmoža či vypálenia kaštiela, a predsa na nich úrady vypísali odmenu. Hľadajú sa, živí alebo mŕtvi. Lepšie živí, nech dáko využijeme ten pranier či šibenicu, za drahý peniaz postavenú na rínku.

A keďže sa potlkali pohraničím a nelámali si hlavu, či ošklbú kresťanského alebo mohamedánskeho pocestného, žiadala ich dolapenie Novohradská župa aj Ostrihomský sandžak.

„Hej, čo si nad tým zadriemal?“ zavrčal netrpezlivo Dežo Rafay a poobracal ražne, na ktorých sa piekli kúsky baraniny s cibuľou a slaninou.

„Rozmýšľam,“ odbil ho ten, ktorého volali Vrabec. Na kolenách si rozprestrel dokrkvaný papier a už hodnú chvíľu ho študoval v matnom svite pahreby.

„Nehútaj a vrav konečne, čo tam stojí!“ posúril ho aj Mikuš a hlučne vypustil vetry, akoby si chcel v útrobach spraviť mies-to pred večerou. „Celý deň sme zvedaví, čo vrchnosť vytrubuje do sveta. Tak nad tým nešpekuluj ako mních nad Písmom.“

Vrabec bol najmladší člen družiny, ťahalo mu len na pätnásť. Napriek tomu jediný vedel čítať a písať. Kde sa to naučil, zostávalo záhadou – raz sa ho na to spýtali, ale Vrabec tak podráždene odmietol hovoriť o svojej minulosti, že viac nevyzvedali. Podľa jeho reči a zvyškov starých spôsobov hádali, že nemá poddanský pôvod. Možno bol dokonca urodzeného rodu. Zjavne však prišiel o domov i príbuzných a podľa jeho nenávisťi k pohanom to mali na svedomí Turci alebo poturčenci. Spomienky v ňom prebúdžali výbušnú zmes smútku a zlosti, pred ktorou bolo rozumnejšie cúvnuť, vtedy akoby doňho vstúpili všetci čerti. Tlupa sa naučila nepýtať sa, nerýpať, nepodpichovať. Kým ostatní po večeroch pri táboráku často trkotali o živote pred prijatím do družiny, Vrabec zvyčajne sedel bokom a v očiach pod zmraštenými obrvami mu vírilo čosi temné, neradostné. Dokonca ani jeho pravé meno nepoznali. Predstavil sa ako Havran, ale veliteľ družiny Jano Ďurovič sa zarehotal a povedal mu, že takú prezývku si musí najprv zaslúžiť. Navyše k nemu to meno nepasovalo – vlasy mal ako zrelá pšenica a aj prvé chmýrie pod nosom plavé, že ho skoro nebolo vidieť.

„Kým sa z teba vykluje Havran, môžeš byť akurát tak Vrabec,“ vyhlásil Ďurovič. Žartom, ale odvtedy ho inak neoslovili a on si zvykol.

„Už o nás vedia,“ zdvihol zrak od papiera. „O všetkých siedmich. Pekne nás tu vyrátali, každého po mene či aspoň prezývke...“

„Aj ja som tam?“ vyhrkol Raffay, tmavovlasý chriaštel' so smiešnymi riedkymi fúzikmi, ktoré považoval za švihácke. Vyskočil a hrnul sa k Vrabcovi.

„Ako vravím, všetci do jedného.“

„Kde?“ nazeral mu Dežo ponad plece. „Ukáž, kde je napísané moje meno!“

„Tuto tie dve slová. Dežo Raffay.“

„Fíha!“

„Čo sa vyškieraš? Píšu tu, z akých zločinov sme obvinení. Ozbrojená lúpež, škoda na zdraví s nutnosťou zostať na lôžku a zaplatiť felčiara, viacnásobná krádež, opilstvo, znásilnenie...“

„Znásilnenie?“ prerušil ho Mikuš, rapavý ako po zásahu brokovou strelou, s večne hnisajúcimi vyrážkami na nose a lícach. „Každá išla dobrovoľne a ešte sa aj pekne poďakovala.“

„Možno daktorú popudilo, že pri tom musela zízať na tvoje jebáky,“ zarehotal sa Raffay. „Z pomsty na nás uvalila lživé obvinenie!“

„Skôr zato, že si ju chabo obrobil tou svojou malou klobáskou,“ odsekol Mikuš.

„Choď do riti!“

„Jedine do tvojej. Touto čižmou.“ Mikuš roztrhol peceň chleba. „Čítaj ďalej, Vrabec, čo tam ešte stojí?“

„Ďalej je tu kupčenie s ukradnutým tovarom, dezercia...“

„Dezercia?“ začudoval sa Raffay.

Vrabec pokrčil plecami. „Jano sa chvastal, že mesiac slúžil vo vrábelskom Zemnom hrade. Tak sa zdá, že ho neprepustili do výslužby.“

„Srať na obvinenia,“ uťal Mikuš. „Sami najlepšie vieme, čo sme všetko vyčudili. Čím sa nám chcú revanšovať?“

„Šibenicom, čím iným? V prípade, že nás pred kata dopravia živých. Lebo je tu stanovená aj odmena čisto za hlavy...“

„Koľko?“ spýtal sa dychtivo Raffay, stále zmietaný nadšením, že sa stal známou persónou. „Koľko je za mňa?“

„Menovite je len odmena za Jana, päťdesiat zlatých za živého, tridsať za hlavu. Ostatní členovia bandy tridsať za živého, pätnásť za hlavu.“

„Tridsať!“ volkal si Raffay spokojne. „Pekná sumička! Za to kúpiš tri kone, a nie hocijaké – pekné, cvičené, vojenské!“

„Posratí žgrolši,“ odfrkol si Mikuš a tentoraz on poobracal ražne. „Počul som, že bezverci vypísali päťdesiat za každého, sto za veliteľa.“

„Ale ich zlatky stoja za hovno,“ namietol Dežo. „Chvíľu ich podržiš v spotenej ruke a ozelenejú ako staré mäso. Samá meď.“

„Už dávno platia uhorskými dukátmi,“ prehodil Vrabec so zrakom stále upretým na plagát.

„Hej?“

„Ako vravím.“

„Tak to už hej! Handrové hlavy o nás majú naozaj vyššiu mienku.“

„Akurát že Turci nás neobesia, ale narazia na kôl,“ pripomenul Mikuš. „A to je kurevsky hnusný spôsob, ako sa odobrať na onen svet. Videl si už také narazenie na kôl, Dežo?“

„Videl, dolu pri Vacove. Cesta tam bola hádam pol míle lemovaná mrcinami na koloch. Uhorskí husári, zajatí pri pokuse prebrodiť Dunaj.“

„Pamätám. Ale bol si pri tom, keď im to robili? Videl si, ako sa im špicaté drevo krúti v zadkoch a črevách?“

Dežo skrivil ústa. „Nemal som tú česť.“

„So ctou to nemá nič spoločné. Práve naopak – je to smradľavá, uvrieskaná, potupná smrť. Keď si predstavím, že nás lapia a takto znesú zo sveta... Ech.“ Mikuš pokrútil hlavou a odhryzol si z chleba. „Možno nám už naozaj začína prihárať. Treba zvážiť, či by sme nemali zmeniť pôsobisko.“

„Súhlasím,“ zdvihol Vrabec zrak, očividne prekvapený, že z rapavého kumpána vypadlo také rozumné slovo. „Tu už hniezdime pridlho. Na chodníku do vrchov nás občas zazrú dedinčania a valasi...“

„Tí nás nezradia,“ nazdával sa Raffay.

„Prečo by nemali?“

„Lebo za nich bojujeme. Proti vrchnosti!“

Vrabec aj Mikuš naňho pozreli ako na choromyseľného.

„Čo to trepeš?“ zašomral Mikuš. „Bojujeme tu akurát tak za to, aby bolo čo vypiť, zjesť a potrkať. Skoro každému z tých sedliakov na podhorí sme už čo-to potiahli. Sliepku, ovečku, repu zo záhona. Aj dievky sme ponaháňali okolo stohov. Takže nás

hocktorý z nich bez mrknutia udá župným hajdúchom a ešte sa aj príde pozrieť, ako si na slučke alebo háku štíme do krpcov.“

„Každý si rád namastí vrecko,“ pritakal Vrabec. „Tu naspodku sa píše: *Verný poddaný, ktorý poskytne údaj vedúci k skryšii hôrných chlapcov, dostane na ruku dvadsať zlatých.*“

„Hôrných chlapcov?“ zopakoval Raffay. „Čože?“

„Tak nás nazvali.“

„To je ale sprostosť. Nie sme žiadni chlapci! Ja som už mal šestnásť, tuto Mikuš je o pol roka starší...“

„O trištvrte,“ opravil ho Mikuš.

„Sotva tým narážali na vek.“ Vrabec starostlivo poskladal vyhlášku. „Viac ma trápi slovo *hôrni*. Vedia, že sa skrývame vo vrchoch. Máš recht, Mikuš – začína nám prihárať. Načase pohľadať si novú skryšu. Veď čo nás tu drží?“

„Nič. Poďme na sever, do Banských vrchov, tam o dobrý lup isto nie je núdza.“

„Do Banských ani za nič,“ odmietol Vrabec prekvapivo rázne.

„Prečo?“ prižmúril Mikuš oči. „Poznáš to tam?“

„Poznám, veľmi dobre. A nemienim sa tam vrátiť.“

„Nebodaj si tam doma?“

Vrabec stisol čeluste, až mu zaihrali líčne svaly. Jeho kumpáni hneď pochopili, že mu brnkli na citlivú strunu a neradno klášť ďalšie otázky.

„Mäso už prihára,“ zašomral Vrabec a sklonil sa k ohnisku. „Podme jesť.“

„Podme, podme,“ zalizol sa Raffay.

V tme kleplo kopyto.

Traja *hôrni chlapci* prudko zdvihli hlavy. Vymenili si vyplašené pohľady, načo schmatli bambitky a valašky, vyskočili na rovné nohy a zaspätkovali od ohniska, aby na nich dopadalo čo najmenej svetla. Preliachina s noclažiskom sa zanárala pod masívny skalný previs, čím vznikla akási plytká jaskyňa – zbojnici v nej mali pelechy na spanie a neveľký košiar pre ukradnutý dobytok.

Novohradské vrchy, ktoré sa tiahli severne od ústia Iplľa do Dunaja, pokrývali husté dubiny a bučiny. Aj nad táborom sa ako fú-

zaté a vráskavé lesné božstvá skláňali vekovité stromy. Z tmy, ktorá ich halila ako čierny rubáš, zaznel smiech.

„Ruky hore, gate dole! Bude na vás vykonaná spravodlivosť!“
Vrabec zmraštil obrvy, no zároveň si vydýchol.

„Jano?!“

Hlas sa znovu zarehotal a z porastu vykročila urastená postava. Junák bol o čosi starší ako trojica pri táboráku, možno osemenáročný. Na rozdiel od kumpánov už nemal vyhúknutú, kĺbovitú postavu výrastka; pod košelou a vyšívanou kabanicou sa črtali široké plecía a kosti mal opletené svalmi. Spod širáka mu na hrud' a chrbát padali svetlé vrkoče. Za trojradovým opaskom s mosadznými prackami mal zastrčené dve kresadlové pištole s vybíjanými pažbami. V ruke zvieral hlavicu valašky, pričom okovaný koniec poriska pri chôdzi zapieral do chodníka.

„Keby ste sa videli,“ škeril sa od ucha k uchu Jano Ďurovič, vodca družiny. Za ním sa spomedzi stromov vynorili ďalší zbojníci. Vonkoncom sa nemohli merať s jeho junáckym výzorom – boli zväčša odratí, zafúlaní, dávno neoholení, páchnuci. Zato všetci dobre vyzbrojení.

„Už sme sa zľakli, že nás vyňuchali stoliční hajdúsi,“ odľúkol si Mikuš a sklonil bambitku. „Na križných cestách pod Smolnou skalou sme našli pribité vyhlásenie. Tuto Vrabec ti ho prečíta. Poriadny mešec zlata za nás núkajú. Čo mešec, na menšiu truhlicu by vydalo.“

„Ozaj?“ neprestával sa vodca uškŕňať. „Koľko za mňa?“

„Päťdesiat živý, tridsať hlava,“ odvetil Vrabec.

„Iba? Židáci lakomí. No, teraz isto vypíšu viac. Dvakrát toľko, možno trojnásobok.“

Vrabec sa zachmúril. „Prečo? Nieкто vás prichytil s kravami?“

„Čožeby, kravy sme za pekný peniaz predali Konkoľovcom. Zemianska família, ale Turci im vypálili dvorec aj zopár dedín, tak sa teraz živia, čím príde. Väčšinou obchodujú s vojskom, na pôvod dobytka nehľadeli, starý Konkol' rovno hrabol do mešca...“

„Tak čo ste vykonali?“ prerušil ho Vrabec.

Ďurovič blysol očami, nepozdával sa mu ten tón, no zachoval si chladnú hlavu a zvrtol sa k lesnej bráne. „Ochmes, ideš?“

Z tmy vykročil posledný člen družiny, hrubý, územčistý, vlasy a fúzy ako kančie štetiny. Za sebou viedol mulicu, ktorej dupnutie ich predtým tak vyplašilo. Mala jazdecký postroj a v sedle sa hrbila štíhla postava s dlhými gaštanovými vlasmi a rukami pripútanými k hruške.

Vrabcovi sa prepadli líca.

„Čo to má byť?“ spýtal sa.

„Toto, bratku, je žena,“ vyhlásil Ďurovič. „Najvyšší čas, aby si nejakú preskúmal pekne zblízka.“

Zbojníci sa zarehotali. Vrabec nehol brvou. Keď Ochmes zastavil mulicu pri ohnisku, zajatkyňa zdvihla hlavu. Mala zelenkasté oči a peknú, hoci v tejto chvíli bledú a nevýslovne unavenú tvár.

„Čo je zač?“ opýtal sa Vrabec ľadovým hlasom.

„Juliana Beličová.“

Vrabec stuhol. „Beličovci zo Starého Mlyna?“

„Presne,“ zaškeril sa Ďurovič významne. „Síce len zemiansky stav, ale furt je to šľachta. Prvotriedna korisť! A ako ľahko sme sa k nej dostali – Beličovci kvôli pohanskému rabovaniu vyšli na psí tridsiatok, statok sme našli takmer opustený, panička tam žila už len so šafárom...“

„Čo je s ním?“

Veliteľovi znovu poskočili v očiach výhražné plamienky. „Čo sme na výsluchu? V temnici pod Novohradom, natiahnutí na de-reši? Nevypytuj sa toľko a radšej podaj demižón, hádam ste ho zatiaľ nevytrúbili. Aj baranina rozvoníava až dole do doliny, pus-tíme sa do nej, kým neprivábi vlky a medvede.“

„Čo ste urobili šafárovi?“ zopakoval Vrabec.

„Čo myslíš?“ odsekol Ďurovič podráždene. „Snažil sa paničku brániť, mamlas starý, zdakade vytiahol štrbavý meč a skoro ma ním sekol. Tak dostal valaškou po kotrbe.“

„Zabili ste ho?“

„Ako choré zviera,“ potvrdila žena v sedle. „Nechali ho vykrváčať na dvore. Posratí vrahovia.“

„Hej, do takých pekných úst nepasujú také hnusné slová!“ zahriakol ju Ďurovič. „Papuľka sa ti ešte zide na onakvejšie úko-ny. Ochmes, dolu s ňou, dáme paničke jesť a piť. Pookreje a uzná, že sme príjemní spoločníci.“

„Odvisnete,“ zasyčala, kým ju Ochmes (s ochotnou pomocou ďalších dvoch mládencov) skladal z mulice. „Vrany vám vyzobú oči a jazyky, líšky obhryzú nohy a možno sa dostanú aj vyššie. Nič iné si nezaslúžite.“

„Má pravdu,“ povedal Vrabec. „Týmto vrchnosť načisto roz-zúrime. Vražda a únos šľachticnej? Potratil si rozum, Jano?“

Ďurovič sa nadobro prestal usmievať a rázne prikročil k najmladšiemu členovi družiny. Iný by zaraz cúvol, Vrabec nie - trúfalo opätoval vodcov bodavý pohľad.

„Niečo ťa hryzie, vtáčik letáčik? Odkedy sme prišli, dobeš do mňa tým svojím drzým zobákom.“

„Pretože ste porušili dohodu. Našu zbojnícku prísahu. Aj ty si slúbil, že nebudeme nadarmo márnit životy...“

„Len som sa bránil. Keby som starého neovalil, moje črevá by sa už miešali s hnojom na dvore beličovského statku.“

„Okrem toho,“ pokračoval Vrabec rovnako ostro, akoby kar-havo, „voľakedy sme si vraveli, že sa zameriame na pohanov. Bu-deme robiť nájazdy za tureckú hranicu, rabovať ich sklady a šopy, prepadávať zásobovacie vozy. Namiesto toho čoraz častejšie okrádame kresťanov. Škodíme našim!“

„Žiadni naši nie sú,“ odvrkol Ďurovič. „Sme len *my* a *tí ostat-ní*. Časy sa menia, a to cvalom, kamarát. Veľkovezírovo vojsko už táborí pri Ostrihome a čoskoro prekročí Dunaj. Polmesiac sa za-tne aj do Horného Uhorska, potom do Poľska, Moravy a Čiech, nastane súmrak kresťanstva...“

„To je dôvod útočiť na bohabojných chudákov?“

„Počuj, čo vlastne chceš? Nie sme žiadni obávaní hrdlorezi, vy-beráme si ľahkú korisť. V Starom Mlyne sa naskytila príležitosť, akú len tak nezažiješ. Uznávam, pani Juliana už nie je najmladšia, na krku má pomaly tretí krížik, ale stále je to kus peknej ženskej. Dostaneme za ňu desaťkrát viac ako za poslednú čriedu kráv.“

„Sám si povedal, že po Beličovcoch a ich majetkoch sa zlah-la zem. Kto za ňu zaplatí výkupné?“

„Haraší ti? Žiadnosťou o výkupné by sme len privábili úrady na našu stopu. Mám iný plán. Predáme paničku do háremu. Hoci-ktorý beg z pohraničia pri pohľade na takú rusalku ochotne za-štrngá mešcom.“

Vrabcovi akoby sčerneli oči. „Chceš ju predať Turkom?“

„Pravdaže. Kto iný by ju kúpil?“

Mládenec zovrel päsť. V tábore pod previsom sa rozhostilo ticho – ostatní hôrni chlapci napäto načúvali hádkke. Najmladší a najstarší člen tlupy sa z času na čas dostali do prieku, ale ešte nikdy sa to tak nevyhrotilo.

„To nedovolím,“ vyhlásil Vrabec.

Đurovič naklonil hlavu, akoby zle počul. Valaška, ktorú doteraz držal za hlavicu, sa zošuchla obručou prstov a päsť zovrela stred poriska. „Čo si povedal?“

„Bol si niekedy v tureckom zajatí?“

„Čo to má s...“

„Lebo ja áno. Pred tromi rokmi. Uniesli ma martalovci, ako psa na obojku odvliekli na Dolnú zem. Tĺkli ma, týrali, ponižovali. Nikomu nepravjem zažiť dačo také. Ani tuhla pani Beličovej. Postarám sa, aby ju taký osud nepostretol.“

Vodca ohrnul pery. „Postaráš sa, vravíš? To sa pozrime. Ako presne? Prinútiš nás, aby sme ju rozviazali, poprosili o odpustenie a odprevadili domov?“

„Zhruba si to vystihol. Necháme ju odísť.“

„Veď by prezradila náš úkryt,“ ozval sa Ochmes a štetiny sa mu naježili.

„Aj tak tu začína byť horúco,“ opáčil Vrabec. „To, že vypísali odmenu, je znamenie. Treba zavčas zdúchnuť. Pohraničie sa hemží kadejakými zabijakmi a lovcami ľudí. Možno už v tejto chvíli snoria po kraji, vypytujú sa na nás, hľadajú stopy. Tridsať zlatých nie je málo, a keď sa to vynásobí siedmimi... Vravím vám, zmiznime odtiaľto. Beztak tieto končiny čoskoro zachváti vojna.“

Đurovič mu vrátil zrakom do tváre. „Možno máš pravdu. Tým skôr sa nám na cestu zide hrst' zlata. A to získame len predajom paničky. Navyše, už som slúbil mládencom, že sa s ňou trochu potešíme. Nie je panna, neubudne z nej. A niektorí z nás, nechcem ukázať prstom, sa už nutne potrebujú zbaviť panictva. Odľahčíš si medzi nohami, Vrabec, a možno prestaneš vrčať na svet ako starý pes.“

V lese praskol suchý konár. Mulica zaffkala. Hôrni chlapci sa obzreli. Vrabec prešiel popri Đurovičovi a začrel pohľad do čierňavy pod stromami.

„Dávali ste pozor, aby vás nikto nesledoval?“ spýtal sa tichším hlasom.

Namiesto odpovede mu na zátylku pristálo porisko valašky. Mladík sa zapotácal, nohy ho zradili, s nezrozumiteľným blábotom klesol na kolená.

Ďurovič sa znovu zahnal a ešte raz ho tresol ho po väzoch. Vrabec spadol na tvár.

„Zasran všivavý,“ zavrčal vodca bandy a celou silou kopol ležiaceho do boku. Vrabec zaskučal a skrútil sa ako červík na slnkom rozpálenom kameni.

„Kriste, to je úlava,“ odplul si Ochmes. „Tých jeho mudrlantských rečí som už mal vyše sáry.“

„V niečom mal pravdu,“ namietol Mikuš. „Mali by sme zvažiť...“

Už sa nikdy nedozvedeli, čo chcel Mikuš zvažovať. Odrazu, z ničoho nič, k jamkám na jeho rapavej tvári pribudla ďalšia – táto však bola väčšia a hlbšia. Olovená guľka, ktorá ju urobila, preletela lebkou a vytrhla zátylok. Spľská krvi a kúskov mozgu zafrkala Raffaya a dvoch ďalších.

Mikuš sa skydol na chrbát a naposledy si vlhko prdol.

Kým nad vrchmi doznela ozvena prvého výstrelu, v lesnej tme sa zablysko ešte dvakrát. Mládenec vedľa Raffaya zastenal ako sklamaný životom, urobil dva tackavé kroky dozadu a spadol, prsty zaryté do krvácajúceho brucha. Raffay naňho vytreštil oči, ale hneď sa otočil k zvyšku kompánie a videl, ako Ochmes klesá na kolená a pritom sa drží za hrdlo, z ktorého prýšti červená fontána.

Juliana Beličová mala najviac duchapritomnosti – zvrtla sa, pobehla a skočila do tmy pod previsom.

Mulica sa s ryčaním a frkaním rozbehla a skočila do húštia. Už nepočuli, ako sa prediera porastom, pretože v tej chvíli mocný hlas prehlušil všetky zvuky:

„Nikto sa nehne, boha vášho zbojníckeho! Ste obklúčení! Vzdajte sa! Ak sa niekto čo len pozrie na zbraň, na mieste vás pobijeme!“

Ťažko povedať, čo v tej chvíli Ďurovičovi zišlo na um. Možno si povedal, že je lepšie skapať na mieste, ako skončiť na mučid-

lách a napokon na šibenici s hákom pod rebrom. Alebo uveril, že môže uniknúť, že sa prebije z údajného obklúčenia. Raz sa vrátil do tábora celý vysmiaty a rozkokošený a tvrdil kumpánom, že v lese stretol krásnu vílu. Vraj ju potešil, až kričala na hory, načo mu za odmenu vplietla do opaska čarovnú bylinu. Tá mu mala dať nadprirodzenú silu a ochrániť ho pred zbraňami nepriateľov.

Ako sa ukázalo, historka bola pravdivá nanajvýš po tie oplzlosti na matraci z machu. Ak aj tá radodajka naozaj niečo vplietla Ďurovičovi do opaska, bola to obyčajná burina.

Vo chvíli, keď prechytíl valašku do ľavačky a siahol po bambitke, v lese za dymovým závojom zarachotili ďalšie zbrane. Prie-stranstvo pod previsom zasypalo olovo. Ďuroviča viackrát myklo, šírak mu zletel z hlavy, valaška vykĺzla z dlane, bielu košefu a kabanicu rozkmásali červené čliapance. Chlap vedľa neho spadol s prestreleným kolenom – jeho ohlušujúci rev vzlietol nad dubinu.

Raffay sa zvrtol a s božekaním vyrazil hore kamenistým svahom, kadiaľ chodievali na rozhľad nad previsom. Nazdal sa, že ak útočníci prišli po chodníku z doliny, cesta hore bude voľná.

Vrabec, ktorý na zemi stále lupal po dychu a ledva vnímal, čo sa vôkol deje, zmätene vzliadol. Ďurovič ešte stál, hoci z neho na všetky strany črkala krv. Oči mal vytreštené, na tvári neveriaci výraz.

„Kurva jedna klamárska...“ potvrdil, že sa naozaj spoliehal na čary lesnej devy.

Potom sa zvalil dopredu ako drúk, až mu chrupol nos.

Postrelení junáci sa plazili po zemi a kričali na ratu. Zajačal aj Raffay nad táborom – prekvapene, zhrozene a krátko; hlas mu ukradol zvuk sekajúcej ocele. Čosi narazilo do okraja previsu a skotúlalo sa na plác. Hlavu buchla do kameňov pri ohnisku a ukážkovo sa zastavila na rovno preťatom krku. Vrabec zízal do Raffayových hasnúcich očí a v ochromení hrôzou dokázal myslieť len na to, že tie fúziky nad otvorenými ústami sú stále smiešne.

Ozveny strelby zapadli do dolín. Zašuchotalo lístie, zapraskali konáre. Od lesa sa blížili kroky. Vrabec zostal na zemi, presvedčený, že ak skúsi vstať, vzápätí si ľahne naveky.

„Hôrni chlapci,“ zachechtal sa majiteľ jedného zo šiestich párov nôh v čižmách či vysoko zašnurovaných krpcoch. „Skôr hôrni sráči. Popadali ako hrušky.“

„Postarajte sa o tých dvoch,“ nakázal chrapľavý hlas. „Nech nám nepíliu uši.“

Vrabec opatrne zdvihol pohľad vyššie, ku kabátcom, dolománom a kamizolám prepásaným vybíjanými remeňmi a bandaliermi, na ktorých viseli šable, bojové čakany, sekery a fokoše. Žilnaté, zjazvené ruky odložili ešte slabo dymiace pištoly a chopili sa chladných zbraní.

Ranení mladíci pochopili a rozkričali sa ešte viac. Darmo. Bodajúce čepele ich rýchlo, nemilosrdne umlčali.

Vrabec tuho zvieral zuby i pery, aby nezaskučal od hrôzy. Tvár tisol k zemi, hoci tušil, že ho hra na mŕtveho chrobáka nezachráni.

Nemýlil sa.

„Hej, Guláš! Aj tento ešte dýcha.“

„To je ten, čo ho skopali. Schytl to?“

„Je od krvi, ale nevyzerá, že od svojej. Mám ho...?“

„Nechaj, Gejza. Zíde sa nám jeden živý. Ty tam, vstávaj!“

Vrabec urobil presný opak – zmeravel ako zakliaty. *Guláš?! Kristepane.* Ak ste tú prezývku počuli prvýkrát, mohla vám znieť smiešne. Lenže tu v pohraničí z nej ľuďom mrzla krv. Každý poznal historku o chlapovi, ktorý vraj zamlada nachytl svoju milú s cudzím amantom. Milenca na mieste zahlušil, holými rukami ho zaškrtil skôr, než tomu trkvasovi splasol vták. Potom mu odrezal kus stehna a prinútil bedákajúcu nevernicu, aby z neho uvarila guláš. Na ňom si bez mrknutia oka pochutil a ponúkol aj frajerku. Keď sa bránila, strčil jej hlavu do kotla a držal, kým sa neprestala metať. Napoly sa uvarila, napoly utopila vo vývare z milencovej nohy.

Ktovie, čo na tom bolo pravdy, ale Guláša a jeho hajdúchov sa bála aj vrchnosť. Zároveň si ich páni a úrady zvykli najímať na krvavú prácu, keď ostatné možnosti zlyhali. Gulášpartia neraz dokázala zažehnať aj problémy, s ktorými si nevedelo rady ani vojsko. Neprekonateľná bola hlavne v stopovaní a lapaní rôznych štvancov, zbojníkov a povstalcov.